

CZU 347.7:004

DOI <https://doi.org/10.52388/2345-1971.2024.1.05>

LEGAL REGULATIONS FOR E-COMMERCE

Alexandru MARIȚ

PhD student, State University of Moldova

Chisinau, Republic of Moldova

e-mail: alexmarit123@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3198-8398>

Along with legislative incoherence and implicitly high taxation, the main brake in the development of the business environment in the country is precisely the lack of efficiency of banking services. More precisely, the lack of truly functional e-banking solutions or alternatives that can minimize the interaction between the bank clerk and the accountant who makes the interface between a company and the bank. Given the fact that currently foreign banks and (international) providers of specialized services still refuse to process payments with cards issued by the Moldovan bank, a first pilot project would aim to create an electronic payment infrastructure that would interconnect the main Moldovan banks, with which the administration (central and local - tax collectors) and vital service providers (water, electricity, energy, [telecommunications]) work and through which, subsequently, from smart terminals located in public places, any citizen to - and can pay the monthly bills and payments.

Key-words: legislative incoherence, taxation, bank, e-banking, electronic payments, smart terminals.

REGLEMENTAREA JURIDICĂ A COMERȚULUI ELECTRONIC

Alături de incoerența legislativă și implicit fiscalitatea ridicată, principala frâna în dezvoltarea mediului de afaceri din țară este tocmai lipsa de eficiență a serviciilor bancare. Mai exact, lipsa unor soluții de e-banking cu adevărat funcționale sau a unor alternative care pot minimiza interacțiunea dintre funcționarul bancar și contabilul care realizează interfața unei firme cu banca. Dat fiind faptul că în prezent băncile străine și furnizorii (internaționali) de servicii specializate refuză încă să deruleze plăți cu carduri emise de bănci moldovenești, un prim proiect pilot ar avea ca scop crearea unei infrastructuri de plăți electronice care să interconecteze principalele bănci moldovenești, cu care lucrează administrația (centrală și locală - colectorii de taxe și impozite) și furnizorii de servicii vitale (apa, curent, energie, telecomunicații) și prin intermediul căreia, ulterior, de la terminale inteligente amplasate în locuri publice, orice cetățean să-și poată achita conturile și facturile lunare.

Cuvinte-cheie: incoerența legislativă, fiscalitate, bancă, e-banking, plăți electronice, terminale inteligente.

RÉGLEMENTATION JURIDIQUE DU COMMERCE ÉLECTRONIQUE

Outre l'incohérence législative et implicitement la fiscalité élevée, le principal frein au développement de l'environnement des affaires dans le pays est précisément le manque d'efficacité des services bancaires. Plus précisément, l'absence de solutions de banque en ligne véritablement fonctionnelles ou d'alternatives pouvant minimiser l'interaction entre le commis de banque et le comptable qui interface une entreprise avec la banque. Étant donné qu'actuellement les banques étrangères et les prestataires (internationaux) de services spécialisés refusent toujours d'effectuer des paiements avec des cartes émises par des banques moldaves, un premier projet pilote viserait à créer une infrastructure de paiement électronique qui interconnecterait les principales banques moldaves, avec lesquelles l'administration (centrale et locale) travaille - collecteurs d'impôts) et les fournisseurs de services vitaux (eau, électricité, énergie,

(télécommunications) et à travers lesquels, par la suite, à partir de terminaux intelligents situés dans des lieux publics, tout citoyen peut payer ses impôts et ses factures mensuelles.

Mots-clés: incohérence législative, fiscalité, banque, e-banking, paiements électroniques, terminaux intelligents.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННОЙ ТОРГОВЛИ

Наряду с законодательной непоследовательностью и, естественно, высоким налогообложением, основным тормозом развития бизнес-среды в стране является именно недостаточная эффективность банковских услуг. Точнее, отсутствие по-настоящему функциональных решений для электронного банкинга или альтернатив, которые могут свести к минимуму взаимодействие между банковским служащим и бухгалтером, обеспечивающим взаимосвязь между компанией и банком. Учитывая тот факт, что в настоящее время иностранные банки и (международные) поставщики специализированных услуг по-прежнему отказываются обрабатывать платежи по картам, выпущенным молдавскими банками, первый пилотный проект будет направлен на создание инфраструктуры электронных платежей, которая объединит основные молдавские банки, с которыми работает администрация (центральная и местная – сборщики налогов) и поставщики жизненно важных услуг (вода, электричество, энергия (телекоммуникации)) и через которые впоследствии на смарт-терминалах, расположенных в общественных местах, чтобы любой гражданин мог оплатить ежемесячные платежи и счета.

Ключевые слова: законодательная несогласованность, налогообложение, банк, электронные платежи, смарт-терминалы.

Actualitatea investigației

Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 septembrie 1948, în art. 19 prevede că: „Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.”

Curtea Europeană a Drepturilor Omului recunoaște importanța accesului la informație pentru protejarea dreptului la libertatea de exprimare, consfințit în art. 10 din Convenția Europeană a drepturilor omului: ”Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seamă de frontiere”.

Constituția Republicii Moldova, în articolul 34, consolidează acest deziderat, astfel: „Dreptul persoanei de a avea acces la orice

informație de interes public nu poate fi îngrădit”.

Așadar, dreptul de a avea acces la informația publică are un caracter universal, ceea ce presupune că urmează a fi disponibil tuturor membrilor societății. Accesul universal la informație trebuie asigurat de către stat conform celor mai bune practici și posibilități tehnice disponibile la moment, dar și la costurile cele mai reduse pentru cetățeni.

Accesul la informații în Republica Moldova este reglementat prin *Legea privind accesul la informație*, adoptată în 2000¹. De asemenea, este prezent și *Acordul de Asocieră*² semnat între UE și RM, acesta la fel prezentând principiul transparenței și accesului la informație, acestea fiind puse la baza dife-

¹ Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108552&lang=ro (vizitat: 20.11.2020)

² Acordul de asociere semnat între Uniunea Europeană și Comunitate Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte <http://dcfta.md/uploads/0/images/large/http-eur-lex-europa.pdf> (vizitat: 20.11.2020)

ritor procese de reformă la care țara noastră s-a obligat – de la mediul de afaceri până la reforma administrației publice.

Analizând aceste informații urmează a fi explicată noțiunea de „informație de interes public”. Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public din România, în art.2 prezintă următoarea definiție: „prin informație de interes public se înțelege orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației”³;

Estonia definește informația publică drept „Informația înregistrată și documentată în orice formă și pe orice suport, obținută sau creată în exercițiul îndatoririlor publice”⁴.

Republica Moldova nu prevede o definiție privind informația de acces public, dar definește noțiunea de „informație oficială – fiind considerate toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept”⁵.

În opinia Curții Europene a Drepturilor Omului, în cauza *Centre for Democracy and the Rule of Law v. Ukraine*, informațiile, datele sau documentele la care se solicită accesul trebuie să îndeplinească, în general, un test de interes public pentru a determina necesitatea dezvoltării acestora. O astfel de necesitate poate exista atunci când, printre altele, divulgarea

asigură transparență în modul de desfășurare a afacerilor publice și în chestiuni de interes pentru societate în ansamblu și, prin urmare, permite participarea la guvernare a publicului larg⁶.

Jurisprudența CtEDO în cazul *Centre for Democracy and the Rule of Law v. Ukraine* (decizia finală din 26.07.2020), denotă că, o considerație importantă se referă la faptul dacă persoana care dorește accesul la informații de interes public, face acest lucru în vederea informării publicului în calitatea unui „paznic” public. Aceasta nu înseamnă însă că un drept de acces la informație ar trebui să se aplice exclusiv ONG-urilor și presei.

În literatura juridică internațională⁷ se debata, de mai bine de câteva decenii, dacă este necesar un drept al tehnologiilor sau dacă tehnologiile în sine acționează asemenea unui instrument de reglementare. Iar dacă este important să recunoaștem că se impune reglementarea domeniului noilor tehnologii, între care se află și cea a informațiilor și comunicațiilor electronice, atunci în primul rând este cum se va face asta.

Domeniul noilor tehnologii este extrem de dinamic, practic ritmul de înlocuire a tehnologiilor crescând exponențial începând cu epoca industrială până în prezent⁸.

Regulile de drept care au însoțit pe parcursul timpului diversele tehnologii s-au păstrat și s-au îmbunătățit în cazul acelorora dintre ele ce sunt și astăzi utilizate (de exemplu, sistemul de transport pe căi ferate) ori au intrat și ele în caducitate odată cu dispariția obiectului lor de

³ Legea privind liberul acces la informațiile de interes public în România, art.2, lit. b) <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/31413> (vizitat: 21.11.2020)

⁴ Actul privind informația publică din Estonia, art.3 <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/514112013001/consolide>(vizitat : 21.11.2020)

⁵ Legea nr. 982 din 11.05.2000 cu privire la accesul la informații, art. 6 – Informațiile oficiale https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108552&lang=ro (vizitat : 21.11.2020)

⁶ Cazul dintre Centrul pentru democrație și regula legii v. Ucraina. [https://hudoc.echr.coe.int/eng/>{%22itemid%22:\[%22001-201896%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng/>{%22itemid%22:[%22001-201896%22]}) (vizitat: 22.11.2020)

⁷ R. Brownsword, K. Yeung (ed.), *Regulating Technologies – Legal Futures, Regulatory Frames and Technological Fixes*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2008

⁸ M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 222-223.

reglementare (cum ar fi transportul cu trăsura sau telexul, ca metodă de comunicație). De remarcat este că reglementările care au trasat doar principii ale utilizării unor anumite tipuri de tehnologii, chiar dacă tehnologiile în sine s-au schimbat, sunt și în continuare aplicabile (este cazul corespondenței prin poșta electronică față de poșta clasică).

Profesorul Benkler, sintetizând mai multe teorii cu privire la nevoia și calea de reglementare în tehnologia informațiilor și a comunicațiilor, afirmă⁹ că normarea nu poate avea ca bază decât arhitectura specifică acestui domeniu, respectiv să aibă în vedere temeiurile pe care tehnologia se fundamentează, iar nu partea vizibilă, conținutul. Considerăm și noi că și în nici un caz nu poate fi impusă reglementarea, astfel încât tehnologia să prindă forma reglementării, iar nu invers. Sintetizând principiul său, Benkler acesta a creat diagrama ce-i poartă numele.

Comerț electronic - activitatea de întreprinzător a persoanelor fizice și juridice de vânzare a bunurilor, executare a lucrărilor sau prestare a serviciilor, efectuată cu utilizarea comunicațiilor electronice și/sau a contractelor electronice. Comunicare electronică - informație în formă electronică, ce nu constituie document electronic, expedită, recepționată și stocată cu ajutorul mijloacelor electronice. *Comunicare comercială* - Comunicare electronică cu caracter comercial, destinată să promoveze, direct sau indirect, bunurile, lucrările sau serviciile, numele sau denumirea, firma sau marca unui agent al comerțului electronic. Nu constituie comunicări comerciale informațiile care permit accesul direct la activitatea unei persoane fizice sau juridice, în special un nume de domeniu sau o adresă de poștă electronică,

⁹ Yochai Benkler, From Consumers to Users: Shifting the Deeper Structures of Regulation Toward Sustainable Commons and Users Access, 2002, 52 Fed Comm. LJ 561, apud Andrew D. Murray, The Regulation of Cyberspace. Control in the Online Environment, ed. Routledge-Cavendish, London, 2009, p.44

comunicațiile legate de bunurile, lucrările sau serviciile, numele ori marca unei persoane fizice sau juridice când sunt realizate fără vreun interes comercial. Contract electronic - totalitatea documentelor electronice ce constituie contractul de drept civil, urmărind stabilirea, modificarea sau sistarea unor drepturi și obligații civile, al căror obiect îl pot constitui bunurile, lucrările sau serviciile.

Materiale utilizate și metode aplicate

Bază teoretică a studiului o constituie sursele de specialitate în domeniul dreptului comercial precum și cele care țin de domeniul implementării tehnologiilor avansate: monografii și lucrări aparținând savanților și specialiștilor în domeniu, comentarii ale legislației în vigoare, publicații din mass-media. La elaborarea studiului au fost utilizate diverse metode de cunoaștere, cum ar fi: metoda formal-juridică, analiza, sinteza, logica și analiza comparată. Metodele general-științifice de abordare logică și de sistemă, precum și metoda istorico-juridică au permis evidențierea principalelor tendințe și legități ale obiectului de studiu. Metoda comparativă a fost utilizată pentru a contrapune diferite abordări ale problemelor analizate și a permis identificarea similitudinilor și diferențelor. Cele mai importante metode asupra cărora în studiu s-a pus accentul sânt metoda sistematică și metoda comparativă, care au permis a evidenția problemele juridice legate de crearea și utilizarea contractului Internațional și a elabora propuneri pentru soluționarea acestora.

Rezultate obținute și discuții

Cadrul global. Comerțul electronic a fost favorizat în dezvoltarea sa, alături de progresul tehnologic, în principal, și de contextul extrem de favorabil din punct de vedere economic al celei de-a doua jumătăți a secolului XX.

Intensificarea schimburilor economice internaționale a condus la necesitatea reglementării plăților internaționale, în vederea clarifi-

cării și uniformizării procedurilor financiar – valutare și de securitate. Statele, ca o condiție obligatorie pentru integrarea în circuitul economic mondial, au încheiat diverse convenții internaționale, bi- sau multilaterale, multe dintre acestea referindu-se și la modalități și garanții de efectuare a plăților. O importanță deosebită în ce privește unificarea dreptului la nivel internațional o au convențiile multilaterale, atât cele încheiate sub egida O.N.U., cât și cele regionale, cuprinzând un număr mai mic de state.

Astfel, regăsim Convenția de la Viena din 1980¹⁰ care cuprinde dispoziții cu referiri exprese la plățile internaționale sau Legea uniformă CNUDCI UNCITRAL asupra credit-transferurilor internaționale. O altă importantă sursă normativă în domeniul plăților internaționale este cea a uzanțelor comerciale internaționale. Camera de Comerț Internațional de la Paris a realizat o uniformizare a regulilor de conduită în domeniul plăților internaționale prin publicarea mai multor documente¹¹ întocmite pe baza uzanțelor bancare în domeniu. Aceeași instituție a standardizat cele mai comune clauze uzitate în contractele internaționale sub denumirea INCOTERMS. În sfârșit, un rol important în practica plăților internaționale îl au uzanțele locale și uzanțele speciale, cunoscute de specialiștii din diversele domenii conexe.

Astfel, există situații în care nu sunt suficiente doar cunoștințele de legislație națională sau internațională în materie, ci este important să fie înțelese și aplicate și uzanțele speciale în materie¹².

¹⁰ Convenția privind vânzarea internațională de mărfuri a fost adoptată la 11 aprilie 1980, la Viena, sub egida UNCITRAL – CNUDCI

¹¹ Publicația 600: Reguli și uzanțe uniforme referitoare la acreditivele documentare; Publicația 522: Reguli uniforme privind incasourile; Publicația 325: Reguli uniforme privind garanțiile contractuale; Publicația 458: Reguli uniforme privind garanțiile la cerere; Textele sunt disponibile pe situl www.iccwbo.org

¹² M. Negruș, *Plăți și garanții internaționale*, ediția a III-a, ed. C.H. Beck, București, 2006.

Recomandarea UNCITRAL din anul 1985. În acel an, UNCITRAL a emis o Recomandare privind valoarea juridică a înregistrărilor pe calculator, recomandare ce a fost preluată de Adunarea Generală a O.N.U. prin Rezoluția nr. 40/71 din 11 decembrie 1985, în paragraful 5 (b). Potrivit Recomandării¹³, guvernele statelor membre ale O.N.U. sunt îndemnate să modifice normele interne:

a. referitoare la înregistrările pe computer utilizate ca probă în procese în vederea eliminării obstacolelor inutile privind acceptarea lor;

b. referitoare la evidențierea în scris a unor raporturi juridice, indiferent dacă este vorba de o condiție de formă privind numai proba sau privind chiar validitatea raportului juridic, astfel încât acesta să poată fi exprimat și comunicat într-o formă accesibilă pentru calculator (electronică);

c. referitoare la semnătură sau la alte metode de autentificare utilizate în cazul documentelor pe hârtie spre a se permite, unde este posibil, utilizarea mijloacelor electronice de autentificare;

d. care impun ca documentele destinate autorităților să fie în formă scrisă și semnate olograf, în scopul acceptării și a documentelor electronice în cazul serviciilor publice care dispun de echipamentul necesar.

Deși este un instrument de drept internațional, valoarea practică a Recomandării este foarte redusă¹⁴, astfel că efectele acesteia asupra domeniului au fost insesizabile.¹⁵

Mai mult, este de remarcat că în preambulul actului (paragraful 4) chiar s-a reținut că

¹³ Recomandarea este disponibilă pe site-ul UNCITRAL, la adresa www.uncitral.org.

¹⁴ Șerban Cernat Claudia., *Dreptul comerțului internațional*. Contracte., Ediția a II-a Brașov 2017 pag 12

¹⁵ Bîrlea Svetlana, *Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul.*, Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013

nu este necesară unificarea normelor privind valoarea probatorie a înregistrărilor computerizate datorită experienței care arată că, deși există diferențe substanțiale între state în materie de reglementare a probelor în cadrul sistemului bazat pe hârtie, aceasta nu a vătămat grav dezvoltarea comerțului internațional. Rezultă că inițiatorii actului au redus în mod voit impactul acestuia; probabil că explicația rezidă în răspândirea încă redusă a înscrisurilor în formă electronică la data emiterii actului și a imposibilității de a anticipa explozia pe care o cunoaște astăzi utilizarea acestor înscrisuri. Opinia noastră este susținută și de abordarea ulterioară complet diferită.¹⁶

Instrumente juridice internaționale cu rol unificator. Astfel, comerțul electronic a devenit o parte importantă recunoscută a vieții economice mondiale după 1996, atunci când recomandările nu au mai fost eficiente, și UNCITRAL și-a asumat rolul de unificator de legislație și a elaborat iar Adunarea Generală O.N.U., în ce de-a 51-a sesiune, a adoptat Legea tip CNUDCI-UNCITRAL asupra comerțului electronic și Ghidul de încorporare a acesteia¹⁷.

Acest act a deschis calea spre apariția unor reglementări compatibile în diferitele state membre ale O.N.U., astfel încât atributul de rețea mondială a Internetului să poată fi dublat de cel de piață globală. Art.2 din Legea tip definește, pentru prima dată în drept, noțiunea de mesaj de date, ca fiind acele „informații create, trimise, primite sau conservate prin mijloace electronice sau optice sau prin mijloace analogice, în principal, dar nu exclusiv, schimbul de date informatizate, mesageria electronică, telegraful, telexul sau faxul”, iar art.5 stabilește că validitatea sau efectele juridice ale informațiilor conținute în mesajele de date nu pot fi negate pentru singurul motiv că

informațiile sunt sub această formă. Mai mult, conform art.9 din Legea tip, mesajele de date sunt recunoscute drept probe cu valoare egală celorlalte mijloace de probă¹⁸.

Legea tip CNUDCI – UNCITRAL asupra comerțului electronic are la bază principiile nediscriminării relativ la mesajele de date electronice și a neutralității tehnologice, întemeiată pe teoria echivalenței funcționale¹⁹. În 2001 UNCITRAL a elaborat Legea model privind semnăturile electronice și o convenție internațională (Convenția O.N.U. privind utilizarea comunicărilor electronice în contractele internaționale, din 2005), toate menite să garanteze că mesajelor de date li se recunosc efectele juridice și că ele sunt acceptate ca alternativă la comunicarea și stocarea informației pe hârtie. Legea tip CNUDCI – UNCITRAL asupra semnăturii electronice și ghidul de încorporare au fost, de asemenea, concepute pornind de la principiile nediscriminării și a neutralității tehnologice²⁰. Din păcate, apariția târzie a acesteia în raport de cea a reglementărilor naționale, inclusiv cu cele ale statelor comunitare, nu a mai avut impactul necesar pentru compatibilizarea legislațiilor naționale.

Al treilea act al CNUDCI – UNCITRAL de importanță deosebită în acest domeniu este Convenția Națiunilor Unite asupra utilizării comunicațiilor electronice în contractele internaționale adoptată la 23 noiembrie 2005. Acesta are aplicare generală, nu doar comercială, ca în cazul legilor tip, chiar dacă o bună parte din noțiunile utilizate sunt cele definite pentru prima dată în aceste acte. Conform art.1, scopul său este reglementarea „utilizării comunicațiilor electronice în raport cu formarea sau executarea contractelor între părți

¹⁶ M.M. Pivniceru, *Drept internațional public*, Ed. Hamangiu, București, 2007, p. 339-340

¹⁷ www.uncitral.org

¹⁸ L. Grynbaum – *Contrat électronique*, în *Juris-classeur. Contrats-Distribution* 4, 3, 2007, fasc.2480, p.3.

¹⁹ E. A. Caprioli – *Droit international de l'économie numérique*, Litec, col. „Pratique professionnelle”, Paris, 2007, p.82.

²⁰ E. A. Caprioli – op. cit., p.88.

având sediul în state diferite”. Fiecare dintre cele două Legi model este însoțită de câte un Ghid de adoptare pentru sprijinirea legiuitorului național care dorește transpunerea lor în dreptul intern²¹. Rezultă că, spre deosebire de Recomandarea din 1985, s-a urmărit un efect practic imediat, anume unificarea reglementării prin crearea de legi naționale identice.²²

Cadrul european. Începând cu 1999, în Comunitatea Europeană au apărut o serie de noi reglementări referitoare la comerțul electronic și modalitățile de îmbunătățire a acestuia.

Între directivele importante care au fost ulterior transpuse în legislațiile naționale ale statelor membre amintim Directiva privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice nr.1999/93/CE și Directiva referitoare la anumite aspecte juridice privind serviciile societății informaționale, în special comerțul electronic în piața internă nr.2000/31/CE²³, Directiva asupra datelor cu caracter personal și a vieții private nr. 2002/58/CE¹, modificată prin Directiva nr.2006/24/CE, Directiva asupra concurenței nr.2002/77/CE.

Reglementările comunitare transpuse în legislația țărilor membre au fost primite într-un mod diferit de doctrina respectivelor state.

Astfel, legea belgiană a fost aspru criticată pentru modul în care a transpus principiile directivei în legislația națională, considerându-se că s-a adoptat o atitudine reticentă față de cadrul comunitar al reglementărilor comunicațiilor electronice și a noilor tehnologii.²⁴

În ce privește legislația franceză²⁵, s-a ad-

mis în doctrină²⁶ că aceasta oferă un cadru legal coerent, deși perfectibil, pentru toate activitățile rețelelor și serviciilor de comunicații electronice, urmând logica economică.

Particularități în Republica Moldova.

Actele normative care transpun legislația comunitară specifică acestui domeniu în dreptul moldovenesc, deși adoptate în temeiul obligațiilor asumate de armonizare legislativă, suferă în continuare, în cea mai mare parte a lor, de inaplicabilitate în practică.

Comerțul electronic este reglementat de Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, prezenta lege, precum și de alte acte legislative, normative ce reglementează raporturile aferente comerțului și activității de întreprinzător. Legislația Republicii Moldova referitor la comerțul electronic, reiterăm că în prezent în Republica Moldova este format un set de acte legislative care reglementează procesul de funcționare și dezvoltare a comerțului electronic. La ele se referă: LEGEA REPUBLICII MOLDOVA cu privire la documentul electronic și semnătura digitală. Nr.264-XV din 15.07.20. Monitorul Oficial al R.Moldova nr. 132-137/710 din 06.08.2004. Scopul legii: (1) Scopul prezentei legi este crearea cadrului juridic pentru efectuarea comerțului electronic, stabilirea principiilor de reglementare și susținere de către stat a activității în domeniul comerțului electronic, precum și stabilirea regimului juridic al contractelor și comunicărilor electronice privind vânzarea bunurilor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor. (2) Prezenta lege stabilește modul de utilizare a informației în forma electronică în cadrul relațiilor ce apar între participanții la comerțul electronic.

Conform *Ghidului practic privind accesarea informației de interes public*²⁷, informația

²⁶ M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 222-223

²⁷ Ghid practic privind accesarea informației de interes public <https://cpr.md/ghid-practic-privind->

²¹ Publicată în J.O.C.E. nr. L1 78 din 17 iulie 2000.

²² Legile model împreună cu ghidurile privind edictarea sunt disponibile pe site-ul UNCITRAL.

²³ Publicată în J. O. C. E., seria L, nr.178 din 17.07.2000.

²⁴ F. Dehousse et T. Zgajewski – Le nouveau regime des communications électroniques en Belgique a la suite de la loi du 13 juin 2005, în *Journal des Tribunaux*, 23 septembre 2006, 125e anee, no 6235, p.537 și urm.

²⁵ A. Bleoancă, *Contractul în formă electronică*, Editura Hamangiu, București 2010, p. 12;

actul juridic poartă formă electronică dacă el se cuprinde într-un document electronic care întrunește condițiile legii. Se au în vedere în principiu prevederile Legii privind semnătura electronică și documentul electronic nr. 91 din 29 mai 2014.

Suplimentar, art. 210-2 recunoaște și actul juridic încheiat prin utilizarea mijloacelor electronice, care nu poartă semnătură digitală (cum ar fi un mesaj electronic ordinar sau un mesaj prin rețelele de socializare). În fine, art. 210-3 introduce conceptul de „formă textuală a informației” și „suport durabil”, care este folosit de legislația specială atunci când stabilește în sarcina unui subiect obligația de a furniza informație altui subiect. În special, obligația profesionistului de a oferi informații precontractuale consumatorului pe un suport durabil. Definiția se bazează pe §126-b din Codul civil german și Directiva 2011/83/EU³⁰.

Suplimentar, domeniul informaticii și a comerțului electronic este reglementat în R Moldova de următoarele acte normative:

1) Legea nr. 1069-XIV din 22 iunie 2000 cu privire la informatică;

2) Legea nr. 467-XV din 21 noiembrie 2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat;

3) Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007;

4) Legea nr. 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat;

5) Legea nr. 20-XVI din 3 februarie 2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice;

6) Legea nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal;

7) Hotărârea Guvernului nr. 320 din 28 martie 2006 pentru aprobat ea Regulamentului

privind ordinea de aplicare a semnăturii digitale în documentele electronice ale autorităților publice;

8) Hotărârea Guvernului nr. 1123 din 14 decembrie 2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal;

9) Hotărârea Guvernului nr. 710 din 20 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e -Transformare);

10) Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31 octombrie 2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova digital 2020”;

11) Hotărârea Guvernului nr. 811 din 29 octombrie 2015 cu privire la Programul național de securitate cibernetică a Republicii Moldova pentru anii 2016- 2020;

Toate aceste acte normative sunt formate dintr-o serie de norme traduse din legislația europeană sau americană, în funcție formarea consultantului legiuitorului moldovean. Procedeul traducerii normelor legale nu ar fi dăunător prin sine însuși, dacă legiuitorul ar solicita consultanților săi să utilizeze aceiași termeni pentru aceleași noțiuni. Pe de altă parte, legiuitorul ignoră în mod deliberat principiile tehnicii legislative, astfel că regăsim acte normative necorelate și dispoziții legale ce nu pot fi transpuse în practică. Regulile tehnicii legislative sunt cu atât mai importante, cu cât în domeniul comerțului electronic și a noilor tehnologii realitățile se modifică permanent, iar cadrul legal trebuie să fie construit corect și să respecte principiul neutralității tehnologice³¹. Procesul de unificare legislativă se află pe o treaptă superioară în Uniunea Europeană, pentru că prin Directiva

³⁰ Bîrlea Svetlana, Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul., Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013

³¹ Bîrlea Svetlana, Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul., Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013

nr. 2000/31/CE referitoare la anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă s-a impus regula potrivit căreia lipsește sancțiunea necesară dobândirii caracterului obligatoriu.

Concluzii

Concluzionând cele expuse mai sus dreptul persoanei de a avea acces la informații, inclusiv la informațiile cu caracter personal, nu poate fi îngădit decât în condițiile legii, astfel nu se vor impune restricții ale libertății de informare decât dacă furnizorul de informații poate demonstra că *restricția* este reglementată prin lege organică și necesară într-o societate democratică pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei sau *protecției securității naționale* și că prejudiciul adus acestor drepturi și interese ar fi mai mare decât *interesul public în cunoașterea informației*.

În societatea contemporană de modernizare a legislației naționale în cadrul tuturor țărilor în privința datelor cu caracter personal, fiind la un nivel supra-solicitat viața privată a tuturor persoanelor. Statele membre ale UE nu asigură standardele de protecție a vieții private cuprinse în Regulament, transmiterea unor date cu caracter personal de pe teritoriul unui stat membru UE pe cel al altuia poate fi restricționat.

Orice diferență între nivelurile de protecție a drepturilor și libertăților persoanelor, în special a dreptului la viața privată în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal permisă în statele membre UE, poate constitui, prin urmare, un obstacol în desfășurarea unor activități economice la nivel comunicat, și nu doar, poate denatura concurența și poate împiedica autoritățile să-și îndeplinească responsabilitățile.

În cazul în care informația de *interes public* se contrapune cu *date cu caracter personal*, acest fapt nu prevede îngădirea absolută

a accesului la acestea, ci deopotrivă urmează a fi aplicate măsuri adecvate de dezvăluire a datelor către operatori, în măsura în care acest lucru *este necesar, eficient și proporțional într-o societate democratică*.

Protecția *vieții private* a devenit o problemă semnificativă de interes major în cadrul tuturor activităților cotidiene, dat fiind faptul că *internetul a devenit un stil de viață*. În contextul în care Uniunea Europeană a implementat *Regulamentul General privind Protecția Datelor cu Caracter personal*, intrat în vigoare în mai 2018, are loc o limitare considerabilă a *transferului de informații cu caracter personal* din țările membre în alte țări care nu au garanții de confidențialitate adecvate.

Referințe bibliografice

1. Acordul de asociere semnat între Uniunea Europeană și Comunitate Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte
2. Actul privind informația publică din Estonia, art.3. [https://www.riigiteataja.ee/en/eli/514112013001/consolide\(vizitat : 21.11.2020\)](https://www.riigiteataja.ee/en/eli/514112013001/consolide(vizitat : 21.11.2020))
3. BROWNSWORD, R., YEUNG, K. (ed.), *Regulating Technologies – Legal Futures, Regulatory Frames and Technological Fixes*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2008
4. BLEOANCĂ, A. *Contractul în formă electronică*. Editura Hamangiu, București, 2010.
5. BOCȘA, M. I. *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București, 2010.
6. BÎRLEA, Svetlana. Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul. În: *Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul*, nr. 1 (9), 2013.
7. BOCȘA, M. I. *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*. Editura Universul Juridic, București, 2010.
8. BENKLER, Yochai. From Consumers to Users: Shifting the Deeper Structures of Regulation Toward Sustainable Commons and Users Access, 2002, 52 Fed Comm. LJ 561, apud Andrew D. Murray, *The Regulation of Cyberspace*. Control

in the Online Environment, ed. Routledge-Cavendish, London, 2009.

9. CAPRIOLI, E. A. *Droit international de l'économie numérique*. Litec, col. „Pratique professionnelle”. Paris, 2007.

10. ȘERBAN, Claudia. *Dreptul comerțului internațional. Contracte*. Ediția a II-a, Brașov, 2017.

11. Cazul dintre Centrul pentru democrație și regula legii v. Ucraina. <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201896%22%5D%7D> (vizitat: 22.11.2020)

12. Convenția privind vânzarea internațională de mărfuri a fost adoptată la 11 aprilie 1980, la Viena, sub egida UNCITRAL – CNUDCI

13. DEHOUSSE, F. et ZGAJEWSKI, T. Le nouveau regime des communications électroniques en Belgique a la suite de la loi du 13 juin 2005. În: *Journal des Tribunaux*, 23 septembre 2006, 125e anee, no 6235, p.537 și urm.

14. Ghid practic privind accesarea informației de interes public

15. GRYNBAUM, L. Contrat électronique. În: *Juris-classeur. Contrats-Distribution* 4, 3, 2007, fasc. 2480.

16. Legea privind liberul acces la informațiile de interes public în România, art.2, lit. b)

17. Legea nr. 982 din 11.05.2000 cu privire la accesul la informații, art. 6 – Informațiile oficiale

18. Legile model împreună cu ghidurile privind edictarea sunt disponibile pe site-ul UNCITRAL.

19. NEGRUȘ, M. *Plăți și garanții internaționale*. Ediția a III-a, ed. C.H. Beck, București, 2006.

20. PIVNICERU, M. M. *Drept internațional public*. Ed. Hamangiu, București, 2007.

21. Publicația 600: Reguli și uzanțe uniforme referitoare la acreditările documentare; Publicația 522: Reguli uniforme privind incasurile; Publicația 325: Reguli uniforme privind garanțiile contractuale; Publicația 458: Reguli uniforme privind garanțiile la cerere; Textele sunt disponibile pe site-ul www.iccwbo.org

22. Recomandarea este disponibilă pe site-ul UNCITRAL, la adresa www.uncitral.org.

23. www.uncitral.org

24. <https://cpr.md/ghid-practic-privind-accesarea-informatiei-de-interes-public/> (vizitat : 20.11.2020)

25. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108552&lang=ro (vizitat: 20.11.2020)

26. <http://dcfta.md/uploads/0/images/large/http-eur-lex-europa.pdf> (vizitat: 20.11.2020)

27. <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/31413> (vizitat: 21.11.2020)

28. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108552&lang=ro (vizitat : 21.11.2020)